

Sygn. akt I ACz 1509/14

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2014 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2014 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej w upadłości układowej

w T.

przeciwko W. Ż.

o wydanie

na skutek zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 14 lipca 2014 roku, sygn. akt IX GC 618/14

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt I ACz 1509/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie w oddalił wniosek strony powodowej (...) spółki akcyjnej w upadłości układowej w T. o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że okoliczność ogłoszenia upadłości spółki nie stanowi samoistnej podstawy do przyznania zwolnienia od kosztów sądowych, niemożność uiszczenia opłat musi zostać wykazana zgodnie z art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Sąd Okręgowy, opierając się na przedłożonym sprawozdaniu finansowym F-01 oraz rozszerzonym sprawozdaniu finansowym za pierwszy kwartał 2014 r., ustalił, że upadła spółka w pierwszym kwartale 2014 r. uzyskała przychody ze sprzedaży netto w wysokości 9.943.000 zł, przychody finansowe w wysokości 825.000 zł oraz pozostałe przychody operacyjne w wysokości 924.000 zł. Z kolei łączne koszty działalności operacyjnej w tym okresie wyniosły 9.465.000 zł, w tym koszty podróży służbowych wyniosły 247.000 zł a wydatki na szkolenia pracowników wyniosły 2.000 zł. Na podstawie powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że strona powodowa posiada środki finansowe na poniesienie opłaty sądowej od pozwu w kwocie 16.966 zł. Oplata ta stanowi zaledwie 0,5 % miesięcznych przychodów ze sprzedaży uzyskanych przez stronę powodową. Sąd Okręgowy podkreślił, że konieczność ponoszenia kosztów związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą i brak rezerw finansowych z przeznaczeniem na opłaty sądowe nie może uzasadniać zwolnienia od kosztów sądowych. Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowił przepis art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożyła strona powodowa, zaskarżając je w całości.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła naruszenie przepisu art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że strona powodowa posiada dostateczne środki finansowe na pokrycie kosztów sądowych, podczas gdy z przedłożonej dokumentacji wynika, że strona powodowa takich środków nie posiada.

W konkluzji wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie strony powodowej od kosztów sądowych w całości ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu podniosła, że ze względu na upadłość układową spółka na utrudniony dostęp do pozyskania zewnętrznego kapitału w postaci kredytów, jakkolwiek środki pieniężne dostępne na rachunku pozwalają na wykorzystanie ich jako kapitału obrotowego. Jednak przeznaczenie jakichkolwiek kosztów na opłaty sądowe pomniejsza o tę kwotę pulę środków pieniężnych wykorzystywanych jako kapitał obrotowy służący do obsługi bieżących kontraktów w zakresie prowadzonej działalności, co może skutkować zwiększeniem puli zobowiązań bieżących i w konsekwencji zmianę trybu postępowania na postępowanie likwidacyjne. Tej okoliczności Sąd I instancji nie uwzględnił. Zdaniem strony powodowej, została wykazana niemożność poniesienia kosztów sądowych w sprawie. Okoliczność ta wynika z przedłożonych dokumentów – sprawozdań finansowych za I kwartał 2014 r. Nadto wytknęła Sądowi I instancji błędne przyjęcie, że przychody netto w tym okresie wyniosły 9.943.000 zł, podczas gdy w rzeczywistości były one niższe i wyniosły 9.343.000 zł, co przy kosztach działalności operacyjnej na poziomie 9.465.000 zł skutkowało brakiem zysku w I kwartale 2014 r. Również obecnie sytuacja strony powodowej nie uległa poprawie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie może odnieść zamierzonego skutku.

Zgodnie z art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594) osoba prawna a co za tym idzie także i upadła spółka handlowa, by uzyskać zwolnienie od kosztów sądowych winna wykazać, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Wykazanie braku posiadania dostatecznych środków na poniesienie kosztów sądowych oznacza konieczność udowodnienia przez wnioskującego istnienia przesłanek do skorzystania ze zwolnienia od ponoszenia kosztów sądowych. W odniesieniu do spółki w stosunku do której ogłoszono upadłość (likwidacyjną bądź układową) zwolnienie od kosztów sądowych uzależnione jest od wykazania, że jej efektywne aktywa (gotówka, towary itp.) nie wystarczą na pokrycie tych kosztów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 1966 r., I CZ 53/66). Jak trafnie wskazał Sąd I instancji, sama okoliczność ogłoszenia upadłości przedsiębiorstwa nie jest równoznaczna ze stwierdzeniem że sytuacja upadłej spółki jest na tyle zła, że nie ma ona środków pieniężnych na uiszczenie opłaty sądowej w rozumieniu art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, względnie nie ma żadnych szans na ich uzyskanie. Odmienne stanowisko prowadziłoby bowiem to tego, że upadłość stałaby się metodą na obniżanie własnych kosztów działalności gospodarczej i przerzucania jej kosztów w nieproporcjonalnym zakresie na społeczeństwo. Takie zwolnienie od kosztów sądowych uzasadnione będzie dopiero wówczas, gdy wnioskująca strona wykaże, że nie ma dostatecznych środków na pokrycie kosztów sądowych zgodnie z art. 103 u.k.s.c. O niezdolności strony powodowej do ponoszenia kosztów sądowych na podstawie samego orzeczenia w przedmiocie ogłoszenia upadłości można byłoby mówić wówczas, gdyby wniosek pozwanej o ogłoszenie upadłości został oddalony z uwagi na to, że jej majątek nie wystarczy nawet na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego (art. 13 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze. W niniejszej sprawie wniosek taki nie tylko nie został oddalony, ale początkowo ogłoszono upadłość układową pozwanej spółki, którą następnie zamieniono na upadłość likwidacyjną, by w końcu zmienić tryb postępowania upadłościowego postępowanie z możliwością zawarcia układu (tzw. upadłość układowa). Twierdzenia strony powodowej o swojej złej sytuacji finansowej, powoływanie się na straty w prowadzonej działalności gospodarczej w pierwszym kwartale 2014 r. nie są wystarczające do uznania, że powodowa spółka nie dysponuje faktycznie kwotami potrzebnymi na uiszczenie opłaty od pozwu. Wskazać przy tym należy, że zgodnie z art. 14 ust. 1 p.u.n. upadłość z możliwością zawarcia układu, ogłasza się,

gdy zostanie uprawdopodobnione, że w drodze układu wierzyciele zostaną zaspokojeni w wyższym stopniu, niż zostaliby zaspokojeni po przeprowadzeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku dłużnika. Oznacza to, że sąd upadłościowy zmieniając na mocy postanowienia z dnia 6 marca 2013 r. sposób prowadzenia postępowania upadłościowego ocenił sytuację majątkową strony powodowej jako na tyle dobrą, że pozwala na kontynuowanie działalności gospodarczej, bez konieczności likwidacji majątku. Istotnie, strona powodowa jest spółką prawa handlowego, która w ramach posiadanego przedsiębiorstwa prowadzi w dalszym ciągu działalność gospodarczą, a oceny tej nie zmienia sam fakt ogłoszenia upadłości, tym bardziej, że postanowieniem z dnia 6 marca 2013 r. Sąd Rejonowy w Tarnowie zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego z postępowania obejmującego likwidację majątku upadłego na postępowanie z możliwością zawarcia układu, pozostawiając upadłemu zarząd nad majątkiem jego przedsiębiorstwa. Fakt ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu świadczy o tym, że strona powodowa zachowała co do zasady zdolność do generowania przychodów, a więc też może zgromadzić środki potrzebne na uiszczenie kosztów sądowych.

Istotnie, przedłożonych przez stronę powodową dokumentów obrazujących jej kondycję finansową wynika, że choć znajduje się w stanie upadłości układowej, to uzyskuje na bieżąco wpływ z prowadzonej działalności gospodarczej, ponosi koszty związane z koniecznością utrzymania tejże działalności, wyraża wolę jej dalszego prowadzenia celu odzyskania w pełni płynności finansowej. Upadłość układowa pozwala wszak przedsiębiorstwu na dalsze prowadzenie działalności i samodzielne zarządzanie spłatą długów.

Analiza sytuacji finansowej strony pozwanej prowadzi do wniosku, że dysponuje ona środkami pieniężnymi pozwalającymi na uiszczenie należnej opłaty od pozwu, która wzięwszy pod uwagę zakres prowadzonej przez spółkę działalności, nie jest wygórowana. Z przedstawionego sprawozdania finansowego za pierwszy kwartał 2014 r. wynika, że aktywa spółki przekraczają kwotę 125.000.000 zł, w tym aktywa obrotowe ponad 64.000.000 zł. Przychody strony pozwanej ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w tym okresie wyniosły ponad 10.000.000 zł. Przeciętne średnie zatrudnienie w spółce na koniec tego okresu wyniosło 317 pracowników (k. 16). Przychody netto ze sprzedaży w zrównane z nimi wyniosły 9.343.000 zł, natomiast koszty działalności operacyjnej wyniosły 9.465.000 zł. W okresie tym upadła spółka zanotowała zysk (dochód) w wysokości 176.000 zł (k. 9, 13, 20). Te dane wskazują, że przedmiotowa spółka, pomimo prowadzenia wobec niej postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu, posiada środki finansowe niezbędne do pokrycia kosztów sądowych w niniejszej sprawie. Brak środków w rozumieniu powołanego art. 103 u.k.s.c. nie oznacza bowiem braku tylko takich środków, których przeznaczenie na jakikolwiek cel jest zbędne (tzn. wolnych) ale takich, które mogłyby być wykorzystane na pokrycie niezbędnych kosztów sądowych lecz zostały przeznaczone na inne, zdaniem strony ważniejsze cele, o ile nie uniemożliwiają stronie normalnej działalności statutowej. Należności z tytułu opłat muszą być przy tym traktowane na równi z innymi wydatkami, nie zaś uznawane za należności dalszej kategorii, uiszczane po zaspokojeniu innych należności uznanych w sposób swobodny i jednostronny za bardziej priorytetowe.

Mając na uwadze powyższe, argumenty strony powodowej wskazane w zażaleniu uznać należy za chybione. W ocenie Sądu Apelacyjnego skarżąca spółka jest podmiotem dysponującym wystarczającymi środkami na poniesienie kosztów sądowych w niniejszej sprawie.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie, o czym orzekł jak w sentencji, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.